

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆ - Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆ

Վեհափառ Հայրապետի հրաւերով

գլխաւորաբար՝

Քեցըրալըրիի Արքեպիսկոպոսի Հայաստան այցի կապակցութեամբ

28 Ապրիլ - 6 Մայիս 1993 թ.

Սեպտեմբեր, 1992 թուականէն ետք, տարույս առաջին այցը կատարեցինք Հայաստան-Ս. Էջմիածին, Վեհափառ Հայրապետի հրաւերով, մասնակցելու համար Քեցըրալըրիի Արքեպիսկոպոսի եւ Հայոց Կաթողիկոսի միջեւ գոյացած բանակցութեանց:

28 Ապրիլին, Չորեքշաբթի, Մոնրէալի վրայով ուղևորուեցանք Փարիզ-Երեւան: Երեւան հասանք Ուրբաթ, առաւօտեան ժամը 7-ի շուրջ:

Ուրբաթ, 30 Ապրիլ 1993 - Վեհափառ Հայրապետին նախագահութեամբ տեղի ունեցաւ խորհրդակցական համաժողով Հայաստանի ներքին թեմերու եւ արտասահմանի թեմակալ առաջնորդներու միջեւ: Համաժողովը քննարկեց երեք հիմնական հարցեր.

ա) Եկեղեցական կեանքը իր բոլոր կողմերով ի Հայաստան (ներառեալ ներքին թեմերը եւ Արցախը),

բ) Քեցըրալըրիի Արքեպիսկոպոսի այցը Հայաստան, եւ

գ) Սեպտեմբերին գումարուելիք Եպիսկոպոսաց ժողովի նախապատրաստական աշխատանքներու քննարկում:

Նկատի ունենալով յատկապէս Եպիսկոպոսաց ժողովի նախապատրաստական աշխատանքներու համար տարուելիք աշխատանքի կարելորդութիւնը, ներկայ եպիսկոպոսները միաձայնութեամբ առաջարկեցին խորհրդակցական համաժողովը շարունակել Չորեքշաբթի, 5 Մայիսին, Քեցըրալըրիի Արքեպիսկոպոսի մեկնումէն ետք:

Շաբաթ, 1 Մայիս 1993

Ամբողջ ցերեկը տրամադրեցինք Առաջնորդարանի նախաձեռնութեամբ յանձն առնուած ծրագրերուն հետեւողական աշխատանքին: Առաջին հերթին հանդիպեցանք.

ա) Հայաստանի Ծնողագորկ Երախաներու Ֆոնտի Հայաստանի պատասխանատուներ՝ Գերշ.

Տ. Գրիգորիս Արք. Բունիաթեանին, Առաջնորդ հայոց Ծիրակի թեմի, եւ թեմի փոխ-Առաջնորդ՝ Հոգշ. Սեպուհ Վրդ. Զուլմեանին: Քննարկեցինք գլխաւորաբար Հայաստանի Ծնողագորկ Երախաներու Ֆոնտին հետ առնչուած հարցերը եւ չափազանց գոհունակ ենք սրտով, որ հայրենանուէր այս աշխատանքը յառաջ կը տարուի լուրջ հետեւողականութեամբ: Սրբազան Հայրն ու Սեպուհ վարդապետը մեզի յանձնեցին գրաւոր հաշուետուութիւններ եւ ծնողագորկ երախաներու խնամատարներու ստորագրութեամբ փաստաթուղթեր, իրենց կողմէ ստացուած գումարներու եւ զանազան նուէրներու կապակցութեամբ: Անոնք, այս առիթով, մասնաւոր գնահատանքով խօսեցան Օր. Արմինէ Քեօշկէրեանի, Տիկ. Մարօ Մանապեանի, Տօթթ. եւ Տիկին Աւետիս Պօղոսեանի եւ Տիար Վարդապետ Խաչատուրեանի մասին, որոնք Մարտ-Ապրիլ ամիսներուն, մեր խնդրանքին ընդառաջելով Հայաստան մեկնեցան կատարելու համար մեր յանձնարարականները:

Ներկայիս, շուրջ 784 ծնողագորկ երախաներ նպաստ կը ստանան թեմիս հաւատացեալներուն կողմէ: Կը նախատեսենք թիւը հասցնել 1000-ի, մինչեւ Դեկտեմբեր 1993 թուականը, եւ այդքանով սահմանափակել այս աշխատանքը:

Այստեղ յստակօրէն կ'ուզենք ընդգծել, որ Հայաստանի Ծնողագործական Երախաներու Մարմնի աշխատանքները կը տարուին չափազանց կանոնադրութեամբ: Կատարուած աշխատանքը ունի ամէն տեսակի արձանագրութիւն. հաշուետուութիւն, նուէրներու առաքումն ու ստացումը հաստատող ստորագրութիւն, ամսական նպաստները հաստատող ստորագրութիւններ եւլն: Որպէս Առաջնորդ Գանատահայոց, մենք բախտաւոր ենք, որ այս նուիրական աշխատանքին մէջ ամբողջ բանակ մը նուիրեալ սպասարարներու՝ սոյն առաքելութիւնը յաջողութեամբ կը պսակեն: Այլապէս, աշխատանքն, այսքան կարճ ժամանակի մէջ, այսպիսի թափով պիտի չծաւալէր:

Հանդիպեցանք ...

բ) Արթիկի բուժարանի ծրագրի ճարտարապետ՝ Տիար Հայկ Տիգրանեանի եւ նոյն ծրագրի առնչութեամբ Առաջնորդարանի ներկայացուցիչ՝ Արամ Պօղոսեանի հետ: Մեր հանդիպման ընթացքին քննարկեցինք Թեմական Խորհուրդիս անդամներէն՝ Տիար Թադեոս Յորեանի կողմէ պատրաստուած համաձայնագիրը, որուն վերջնական ձեւը վաւերացումի ենթարկուելէ ետք շինարարական աշխատանքները պիտի սկսին Մայիսի կէտերուն եւ պիտի աւարտին յառաջիկայ Մայիս, 1994 թուականին: Առանձին հաղորդագրութեամբ մը պիտի ներկայացնենք ծրագիրը եւ, յստակապէս, բուժարանի գծագիրը: Բուժարանի ծրագրի աշխատանքներուն վերահսկողութիւնը պիտի կատարէ, սիրողաբար, Տիար Վարդգէս Պարսամը՝ Արեւմտեան Թեմի Թեմական Խորհուրդի ատենապետը, որ գրեթէ ամէն ամիս կանոնաւոր այցելութեամբ կը գտնուի Հայաստան:

Հանդիպեցանք ...

գ) «Մոմիկ» Հայ Բրիտանեանական Մշակոյթի Միութեան ներկայացուցիչներ՝ Հոգ. Աբրահամ Վրդ. Մկրտչեանի եւ Տիար Կարէն Մաթեոսեանի հետ եւ իրենց յանձնեցինք 1377 Ամ. տոլարի գումար մը, ի դիմաց Առաջնորդարանի մէջ ի պահ դրուած կրօնական նկարներու, որոնց վաճառքը յանձն է առած Առաջնորդարան:

Հանդիպեցանք ...

դ) «Գանձասար» հանդէսի գլխաւոր խմբագիր՝ Արժ. Տ. Մեսրոպ քննչ. Արամեանի հետ: Արժ. Տէր Հայրը մեզի ներկայացուց մինչեւ օրս հրապարակուած գիրքերու ցանկը եւ յառաջիկայի համար նախատեսուած հրատարակութիւններու ցանկը: Այսօր, Հայաստանի մէջ, տնտեսական ծանր պայմաններու մէջ, «Գանձասար»-ի հրատարակչական կազմը միակն է, որ կը ծաւալէ կրօնական գրականութեան հրապարակումը: Մինչեւ օրս հրապարակուած են հետեւեալ գիրքերը.

- 1) Ս. Ներսէս Ծնորհալի - «Թուղթ ընդհանրական» (10.000 տպաքանակ):
 - 2) «Գանձասար» Ա (8.000 տպաքանակ):
 - 3) «Աւագ Ծաբաթ» (25.000 տպաքանակ):
 - 4) Աղօթագիրք (25.000 տպաքանակ):
 - 5) Գրիգոր Վարդապետ - «Խօսք ճշմարիտ հաւատքի եւ առաքինաւոր վարքի մասին» (9.000 տպաքանակ):
 - 6) «Գանձասար» Բ (8.000 տպաքանակ), (հրապարակուած Առաջնորդարանիս ծախքով):
 - 7) Գրպանի աղօթագիրք զինուորների համար (10.000 տպաքանակ):
 - 8) Աստուածամաշտոյթիւն (ռուսերէնով, Ստեփանակերտի մէջ, 3.000 տպաքանակ):
 - 9) «Երգ Երգոց» հանդերձ մեկնութեամբ նախնեաց (6.000 տպաքանակ):
 - 10) «Կենցաղ Եկեղեցականաց» (3000 տպաքանակ):
- «Գանձասար» Հայց. Առաքելական Եկեղեցւոյ Արքայի թեմի աստուածաբանական հանդէսը յառաջիկայի համար նախատեսուած է շարք մը այլ հրատարակութիւններ, որոնց ցանկը եւս կը ներկայացնենք ստորեւ.
- 1) Ս. Յովհան Մանդակունի «Ծառեր» - (արեւելահայերէն թարգմանութեամբ):
 - 2) Ս. Բարսէղ Կեսարացի, «Գիրք Պահոց» (քննական բնագիր):
 - 3) Վարդան Այգեկցի, «Ծառեր» (քննական բնագիր՝ զուգահեռ թարգմանութեամբ):
 - 4) Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ, «Յաճախապատում»:
 - 5) Անանիա Սանահնեցի, «Մեկնութիւն Մատթէի» (քննական բնագիր):
 - 6) «Գանձասար» Գ:
 - 7) «Հայոց Տեսական»:
 - 8) «Հայր Մեր», հանդերձ մեկնութեամբ նախնեաց:
 - 9) «Յիսուսի Առակները» (նկարազարդ՝ մանուկներու համար):
 - 10) Վարդան Այգեկցի (նկարազարդ՝ մանուկներու համար):

Մեր ժողովուրդը հացի եւ ջրի չափ ծարաւ ունի հոգեւոր գրականութեան ու Աստուծոյ խօսքին: Անոր պակասը գլխաւոր պատճառներէն մէկն է աղանդներու աճին: Մեր յորդորն է, որ մեր թեմի հաստատեալները յատուկ նուիրներ տրամադրեն նաեւ այս նպատակին: Չնչին նուիրներն իսկ ընդունելի են: Իսկ 1500 ամերիկեան տոլարի սահմաններուն մէջ, անձ մը յանձն կրնայ առնել գրքի մը տպագրութեան ծախսերը: Անցեալին Առաջնորդարանս յանձն առաւ «Գանձասար»-ի Բ հատորի հրատարակութիւնը: Մեր վերջին այցելութեան ընթացքին յանձն առինք նաեւ «Գանձասար»ի Գ հատորի հրատարակութիւնը: «Գանձասար»ի հրատարակութենէն զոյացած եկամուտները կը տրամադրուին աղքատներուն եւ կարիքաւորներուն:

Ծաբաթ, 1 Մայիս կէսօրէ ետք, դիմաւորեցինք Անկլիքան Եկեղեցոյ պետ՝ Գերաշնորհ Տ. Ծորն Քերին եւ իր շքախումբը, որուն մէջ, ի մասնաւորի, յիշատակութեան արժանի է Օքսֆորտի Եպիսկոպոս - Ռիչըրտ Հերիսը: Երեկոյեան տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն ի պատիւ Քենթըրպըրիի Արքեպիսկոպոսին եւ իր շքախումբին:

Կիրակի, 2 Մայիս 1993

Հանդիսաւոր Ս. Պատարագ Ս. Էջմիածնի Մայր տաճարին մէջ: «Հայր Մեր»էն առաջ բարի գալստեան խօսքով հանդէս եկաւ Վեհափառ Հայրապետը եւ քարոզի հրապարակեց Քենթըրպըրիի Արքեպիսկոպոսը: Բազմաճաշար ժողովուրդ մեծ խանդավառութեամբ դիմաւորեց Արքեպիսկոպոսի այցը Ս. Էջմիածին:

Կէսօրէ ետք Արքեպիսկոպոսն իր շքախումբով եւ թեմակալ Առաջնորդներու ընկերակցութեամբ մեկնեցաւ Կումայրի, ուր կազմակերպուած էր յատուկ հանդիպում Առաջնորդանիստ Մայր Եկեղեցոյ մէջ, Լորտ Պայրընի անուան նուիրուած անգլիական թեքումով դպրոցին մէջ եւ այլուր:

Մենք, անձնապէս, Կումայրի չմեկնեցանք եւ փոխարէնը՝ Արարատեան հայրապետական թեմի Առաջնորդական փոխանորդ՝ Գերշ. Տ. Գարեգին Արք.ի ընկերակցութեամբ այցելեցինք Սեւանի նորահաստատ ճեմարանը: Ծեմարանն ունի 18 ուսանողներ, որոնք բացառիկ լրջութեամբ կ'ուսանին եւ կ'ապրին ամենէն ծանր պայմաններուն մէջ: Հիացումով եւ լաւագոյն տպաւորութիւններով վերադարձանք Ս. Էջմիածին: Մեզի կ'ընկերակցէր նաեւ Տ. Գառնիկ Ա. Քհնյ. Հալաքեանը, որ իր հերթին յատուկ ուշադրութեամբ եւ ճիշդական միջոցներով կը քաջալերէ Սեւանայ ճեմարանը:

Երկուշաբթի, 3 Մայիս 1993

Առաւօտեան, պաշտօնական հանդիպում Վեհափառ Հայրապետի եւ Քենթըրպըրիի Արքեպիսկոպոսի հետ, որուն մասնակցեցան նաեւ երկու կողմերու ներկայացուցիչները: Քենթըրպըրիի Արքեպիսկոպոսի շքախումբի անդամներն էին.

Օքսֆորտի եպիսկոպոս՝ Տոթթ. Ռիչարտ Հերիս:

Հոգեշնորհ - Քենըն Ստեփան Փլատըն (Արքեպիսկոպոսի անմիջական օգնական՝ Էքիմենիկ յարաբերութեանց):

Հոգեշնորհ - Քենըն Չատ Բուսմէյքըր (Մոսկուայի եւ համայն Ռուսաստանի հովիւ):

Շքախումբին մաս կը կազմէին նաեւ հետեւեալները. հոգեւորականներ՝ Քոլին Վիլիամ Քլետչըր, Դոկտ. Ռիչարտ Մարշ, Էտուարտ Հոլանտ Ֆիլիք Վորնէր, Ծոնաթան Պոլըն-Տիկըմ:

Արքեպիսկոպոսի շքախումբին մաս կը կազմէին նաեւ իր ազնի տիկինն ու Մոսկուայի Անգլիական դեսպանատան ներկայացուցիչներ՝ Ֆրանսիս Նելլի Ռիչարտս (Minister and Deputy Head of Mission), Թիմըտի Էրլ Պարօ (Second Secretary, Political Affairs) եւ Ծոգի Պել:

Իսկ Վեհափառ Հայրապետի կողքին էին. Կ. Պոլսոյ Պատրիարք՝ Նորին Ամենապատուութիւն՝ Տ.Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոս Գազանճեան, Գերաշնորհ Արքեպիսկոպոսներ՝ Վաչէ, Աղան, Եղիշէ, Գիտ, Ներսէս, Գէորգ եւ Յովնան սրբազաններ:

Պաշտօնական հանդիպման բացումը ըրաւ Վեհափառ Հայրապետը եւ իր ներածական խօսքին մէջ անդրադարձաւ սովետական շրջանի դժուարութեանց, նոր օրերու հոգեւոր զարթօնքին ու յատկապէս, հոգեւորականներու պակասին եւ այդ իսկ պատճառաւ՝ լայն տարածում գտած աղանդաւորական շարժմանց:

Այնուհետև, Արքեպիսկոպոսը անդրադարձաւ Կիրակի օրուան խանդավառ ընդունելութեան, Կումայրի այցելութեան եւ ապա յետագային ցուցաբերուելիք օգնութեանց՝ Անկլիքան Եկեղեցւոյ կողմէ: Արքեպիսկոպոսը, առաջին հերթին, ակնարկեց Գանատայի Անկլիքան Եկեղեցւոյ պետ՝ Գերաշնորհ Տ. Մայքլ Փիրզ Արքեպիսկոպոսի յանձնարարութեամբ մեզի ուղղուած նամակին եւ արդէն իսկ մեր եւ Գանատայի Անկլիքան Եկեղեցւոյ Առաջնորդի միջեւ հաստատուած համատեղ գործակցութեան: Այս մասին հաղորդագրութիւն մը հրապարակեցինք Հայաստան մեր մեկնումէն առաջ, որով որպէս հիմք ընդունուեցաւ մեր եւ Գանատայի Անկլիքան Առաջնորդի միջեւ գոյացած յետագայ գործունէութեան նախագիծը:

Ընթացքին տեղի ունեցան նաեւ այլ խորհրդակցութիւններ եւ ժողովը աւարտեցաւ երկու եկեղեցիներու պետերու միատեղ ստորագրուած հաղորդագրութեամբ մը, (հաղորդագրութիւնը կցեալ):

Պաշտօնական հանդիպումէն ետք խորհրդակցական համաժողովին մասնակից ներկաները, Վեհափառ Հայրապետի գլխաւորութեամբ, մեկնեցանք Երեւան քաղաքամայր, ուր տեղի ունեցաւ քաղաքավարական այց Հանրապետութեան նախագահ՝ Մեծարգոյ Տիար Լեւոն Տէր Պետրոսեանին: Ընդունելութեան ընթացքին նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեան յատուկ կերպով անդրադարձաւ ներկայիս Հայաստանին եւ Արցախին: Ան, խօսելով Արցախի մասին, իր եզրափակումը ըրաւ հետեւեալ մեկնաբանութեամբ՝ թէ Արցախի հարցը իր լուծմանը կը յանգի փոխադարձ զիջումներով: Այնուհետև, նոյնպէս Վեհափառ Հայրապետի գլխաւորութեամբ, հոգեւորականաց շքախումբը այցելեց Եղեռնի յուշարձան - Ծիծեռնակաբերդ, ուր կատարուեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն:

Նոյն օրը, կէսօրէ ետք, մենք անձնապէս, հանդիպեցանք Հանրապետութեան փոխ-նախագահ՝ Մեծայարգ Տիար Գագիկ Յարութիւնեանի հետ: Ծուրջ ժամ մը տեւող մեր հանդիպման ընթացքին քննարկեցինք շարք մը հարցեր, որոնք սերտօրէն առնչուած են Մայր Հայրենիքին եւ թեմի յանձնառութեանց: Մեր խօսակցութեան ընթացքին փոխ-նախագահը անդրադարձաւ մասնաւորաբար «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամին, Գանատայի մօտ լիազօր դեսպան մը նշանակելու եւ այլ հարցերու:

Նոյն օրը երեկոյեան, Վեհափառ Հայրապետի հիւրասիրութեամբ կազմակերպուած էր ողջերթի ճաշկերոյթի պատիւ Քեմբըրլըքիի Արքեպիսկոպոսին եւ իր շքախումբին: Ծաշկերոյթի ընթացքին արտասանուեցան ճառեր՝ Վեհափառ Հայրապետի եւ Արքեպիսկոպոսին կողմէ:

Երեքշաբթի, 4 Մայիս 1993

Առաւօտեան մեկնեցանք Արտաշատ՝ Արարատի շրջան, ընկերակցութեամբ Խոր Վիրապի վանահօր օգնական՝ Արժ. Տ. Միսիթար քհնյ. Սարիբեկեանի: Այնտեղ մեզ դիմաւորեցին Արարատի շրջանի Շրջկեդրոնի գործկոմի նախագահ՝ Տիար Ֆիրդուս Զաքարեանը եւ տեղւոյն Հայ Եկեղեցաւոր Երիտասարդաց կազմակերպութեան ներկայացուցիչները: Մեր հանդիպման գլխաւոր նպատակն էր մօտիկէն հետաքրքրութիւն ցուցաբերել CYMA-ի ծրագրին, որուն համար մեզի կ'ուղեկցէր Մոնրէալի յանձնախումբի անդամներէն՝ Արա Երզնկացեանը: CYMA-ն (Canadian Youth Mission to Armenia) Առաջնորդարանիս հովանաւորութեամբ նախաձեռնուած կարեւոր ծրագիր մըն է, որուն նպատակը բացատրող գրքոյկ մը հրապարակած ենք արդէն եւ ցրուած մեր թեմի հաւատացեալներուն: Ծրագիրը հայերէնով կը կոչուի «Առաքելութիւն ի Հայաստան»: Սոյն ծրագիրը կը քաջալերէ կազմակերպումն ու համախմբումը երիտասարդներու եւ, եթէ փափաքողներ ըլլան, նաեւ չափահասներու, որոնք ամառուան ընթացքին, նուազագոյնը ամսուան մը տեւողութեամբ պիտի նուիրուին հայրենիքին՝ մասնակցելով յատուկ կերպով պատրաստուած աշխատանքային ծրագրերու: Այս տարի, 1993 տարւոյն ամրանը, Գանատայէն մեկնող խումբը պիտի կառք հաստատէ Արարատի շրջան եւ իր առաքելութիւնը պիտի կատարէ Երասխ, Արմաշ եւ Սեւակաւան գիւղերէն ներս: Գանատահայոց Երիտասարդական ջոկատին պիտի միանան տեղւոյն երիտասարդական ջոկատները եւ աշխատանք պիտի ծաւալեն հետեւեալ բնագաւառներէն ներս.

- 1) Վերանորոգչական (շինարարական) աշխատանքներ տեղւոյն բուժարաններէն ներս՝ տեղացի վարպետներու հսկողութեամբ:
- 2) Գրադարաններու կազմակերպում:
- 3) Անգլերէն լեզուի դասընթացքներու հաստատում:
- 4) Յատուկ անդրադարձ եւ ծրագրուած օգնութիւն՝ զոհուածներու ընտանիքներու եւ փախստականներու նկատմամբ:
- 5) Առաջնորդարանի կողմէ տրամադրուած օգնութեանց (նիւթական յատկացում, դեղորայք, սննդեղէն եւ նոր հագուստեղէն) բաշխումը երիտասարդներու միջոցաւ:

CYMA-ն մնայուն ծրագիր մը պիտի ըլլայ եւ ամէն տարի ամրանը երիտասարդական ջոկատներ պիտի մեկնին Հայաստան, գիղական շրջանի մը մէջ կատարելու համար ծրագրուած աշխատանք: Տեղւոյն վրայ աշխատանքները կը համատեղուին պատկան իշխանութեանց հետ: Երիտասարդական ջոկատները պիտի ղեկավարուին մեր կողմէ նշանակուած հոգեւորականի մը գլխաւորութեամբ: Ծրագիրը իր մէջ պիտի ունենայ կրօնական առաքելութեան բաժին մը: CYMA-ի առնչութեամբ առնձնին հաղորդագրութիւններ պիտի հրապարակենք Արա Երզնկացեանի Հայաստանէն վերադարձին: Այստեղ կ'ուզենք յայտնել մեր խորին երախտիքը Տէր Մխիթար քահանային, Մոնրէալի յանձնախումբին՝ գլխաւորութեամբ Ռոնալտ Ալեքեանի, բոլոր նուիրատուներուն եւ Տիար Տիրան Աւետեանին, որ յանձն առաւ Արա Երզնկացեանի ճանապարհածախը: CYMA-ի կազմակերպութեան առաջին փուլին մէջ վերոյիշեալներու ներդրումը չափազանց կարեւոր հանդիսացաւ: Ի մասնաւորի կ'ուզենք յիշել Jeunesse Canada Monde-ի հիմնադիր՝ Ծերակոտական Ժագ Էպերի մասնակցութիւնը ծրագրի կազմակերպումին:

Նոյն օրը, Երեքշաբթի, 4 Մայիս 1993-ի երեկոյեան, Վեհափառ Հայրապետի հրաւերով մասնակցեցանք Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի հերթական նիստին: Ժողովին կը նախագահէր Վեհափառ Հայրապետը, ներկայ էին՝ Գարեգին Պատրիարք, Գերաշնորհ սրբազաններ՝ Ներսէս, Գրիգորիս, Գարեգին, Գիտ, Պարգեւ, Յովնան Արքեպիսկոպոսներ եւ Տիարք՝ Պարգեւ Ծահագեան, Բրոֆ.ներ Փափագեան եւ Բաբայեան, Պիոն Յակոբեան եւ Գրիգոր Խանջեան: Ժողովն ունէր իրեն յատուկ օրակարգի նիւթեր.

ա) Ընթերցում առեւտրապրութեան եւ բխած հարցեր:

բ) Քննադատական Արքեպիսկոպոսի այցը:

գ) Հայց. Եկեղեցւոյ եւ հայ Կաթօլիկներու միջեւ ստեղծուած պայքարի անհաշտ ընթացքը:

դ) Փարիզի մէջ Աւետարանական Եկեղեցիներու գիտաժողով - նուիրուած՝ Հայց. Եկեղեցւոյ:

ե) Հայց. Եկեղեցւոյ միութեան հարց:

զ) «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամ:

Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդը քննարկեց նաեւ Հայց. Եկեղեցին եւ հայրենիքը յուզող շարք մը այլ հարցեր:

Չորեքշաբթի, 5 Մայիս 1993

Օրուան առաջին կէսին տեղի ունեցաւ Եպիսկոպոսներու Խորհրդակցական Համաժողով, Վեհափառ Հայրապետի նախագահութեամբ: Ժողովին գլխաւոր նպատակն էր՝ նախապատրաստուիլ Սեպտեմբերին գումարուելիք եպիսկոպոսներու օրինական ժողովին: Որդեգրուեցաւ օրակարգ մը, որուն վերջնական տնօրինումը պիտի կատարէ Վեհափառ Հայրապետը, բացակայ եպիսկոպոսներուն հետ խորհրդակցելէ ետք: Այնուհետեւ, խորհրդակցական ժողովի ընթացքին կատարուեցաւ նաեւ աշխատանքներու բաժանում:

Նոյն օրը առաւօտեան, անձնապէս հանդիպեցանք Ծմնարանի ուսանողութեան հետ եւ խրախուսեցինք զիրենք՝ հաստատ մնալու իրենց կոչման մէջ ու առաւելագոյն չափով պատրաստուելու, որպէսզի իրենց հոգեւոր ծառայութեան ընթացքին դառնան օրհնութիւն մեր ժողովուրդին համար: Կէսօրէ ետք այցելեցինք Գայիանէի վանքին կից՝ Ս. Աստուածածին Կիրակնօրեայ Վարժարան, ուր շուրջ 250 աշակերտներու կողմէ պատրաստուած էր հանդէս՝ Քրիստոսի հրաշափառ Տօնին առիթով: Հանդէսի աւարտին, փակման խօսքով հանդէս եկանք եւ քաջալերական խօսքերով գնահատանքի արժանի նկատեցինք Հոգեշնորհ Տ. Վազգէն Արեղան,

տեսուչը Կիրակնօրեայ վարժարանին, Տիրուհին, ուսուցչական կազմը եւ ծնողները, որոնք ձեռք-ձեռքի տուած լծուած են Աստուծոյ հաճելի առաքելութեան: Մեր խօսքին մէջ մասնաւոր սիրոյ արտայայտութեամբ դիմեցինք երախսաներուն եւ ամէն մէկուն հետ առանձին ողջագոյրութեան: Փոքրերուն ուղղուած մեր խօսքին մէջ ըսինք. «Ձեր շրթներէն արտասանուած Աստուծոյ խօսքը՝ մեր հոգիներուն մէջ անբացատրելի շարժում մը կ'առթէ: Այդ շարժումը նման է Բրուպատիկէի աւազանի ջուրերուն շարժման, որն այս անգամ անդամալոյծ հոգիները վերստին կեանքի կը հրաւիրէ»:

Երեկոյեան հրաժեշտ առինք Վեհափառ Հայրապետէն եւ Հինգշաբթի, վաղ առաւօտեան, Փարիզի վրայով վերադարձանք Մոնրէալ, Առաջնորդարան:

Ինչպէ՞ս վերադարձանք: Հայրենիքի ցաւերով մտահոգուած: Ով որ տեղեակ չէ, թող լաւ իմանայ, որ Հայրենիքը դաժան ձմեռէ մը միայն քանի մը ամսով ձերբազատուած է: Քաղաքական, տնտեսական ու ընկերային կեանքի դժուարին պայմաններու մատնուած մեր երկիրը կ'ապրի վաղուան արշալոյսին յոյսով: Մեր երկրին բնականոն կեանքը պայմանաւորուած է շրջափակումի վերացումովը, որուն առիթ կու տայ Արցախի արդար դատի հետապնդումը: Ողջունելի է տեսնել, որ հայրենի պետութեան նախագահը Արցախի արդար դատի լուծումը կը տեսնէ համատեղ գիշողութեամբ: Ծմարիտ հայրենասէր հայը պէտք է ունենայ աշխարհագրական-քաղաքականութեան հայեցակէտ: Չենք կրնար ի նկատի չառնել մեր շուրջիններուն ուժի տարողութիւնը եւ, ի մասնաւորի, Արեւմտքի անտարբեր քաղաքականութիւնը Հայաստանի նկատմամբ: Եւ տիրող այս իրավիճակին մէջ, հայ ժողովուրդին զաւակները, ի մասնաւորի Հայրենիքի եւ Արտասահմանի մէջ, պէտք է գործեն բացարձակ միասնականութեամբ, ճշմարիտ քրիստոնէական սիրով ու հաւատքով եւ ամէն հայ իր կեանքը իմաստաւորէ այսօրուան հայրենիքով:

ՅՈՎՆԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ Գանատահայոց

7 Մայիս 1993